

СТРАТЕГИЯ

за развитието на туризма

в Община Първомай, Пловдивска област

Туризмът като индустрия е един от най-добре развиващите се сектори на българската икономика. Той е заложен като важен икономически отрасъл в бъдещото развитие на Община Първомай, поради наличието на значителен потенциал в това отношение. Основни движещи субекти в развитието му могат да бъдат Община Първомай, неправителствени организации (НПО), граждански и бизнес сдружения, частни юридически и физически лица.

I. ГЕОГРАФСКО-ИСТОРИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ.

1. Фактори, обуславящи развитието на туризма в Община Първомай.

От изключителна важност за развитието на туризма е географското разположение и природните особености на територията на Община Първомай. През района преминават транспортни връзки като международния път Е 80 (Западна Европа- София – Пловдив – Истамбул – Близкия изток) и ж. п. линията от Западна и Централна Европа през София, Пловдив, Свиленград и Истамбул за Близкия изток и Южна Азия., които обезпечават интензивен пътникопоток. Интерес представляват исторически и природни забележителности и обекти, защитени територии и чувствителни екосистеми в пределите на общината, които са потенциални туристически обекти. Геогарфските даде-ности създават благоприятни условия за развитие на почти всички видове туризъм: ваканционен, културно-исторически, екологичен, здравен и балнео-ложки, спортен, селски и т. н.

Наличието на интерес у частни предприемачи, фирми и сдружения за развитие на туристически бизнес и инвестиции в този сектор правят икономически целесъобразно и ефективно разработването на планове за подпомагане развитието и оптимизиране на управлението на туризма. Изграждането на посетителска инфраструктура в и около историческите забележителности, защитените територии, развлекателно-туристическите обекти, създаването на механизми за създаване, поддържане и разпространение на систематизирана информация и рекламирането и популяризирането на наличните природни и културно-исторически ресурси и богатото фолклорно-битово наследство е ключова необходимост за Община Първомай като цяло.

2. Визия за развитието на туризма в Община Първомай .

Туризмът в Община Първомай може да се превърне в един от основните елементи на икономическото развитие на общината. Богатството от природни и културно-исторически ресурси и атрактивното им представяне, информацион-ната и маркетингова обезпеченост и нагажираността на местното население са предпоставка за привличане на поток от туристи към Община Първомай. Основни елементи на устойчивото туристическо развитие могат да бъдат сел-ския, екологичния, ловния и риболовен и ваканционно-развлекателния туризъм.

3. Географско разположение и природни ресурси.

Община Първомай е разположена в източния дял на Пловдивското поле и северните склонове на Родопите. В най-ниската му част надморската му височина е около 134 м, южната граница е разположена на надморска височина над 1 000 м. Общата площ на общината е 517 хиляди декара, а населението възлиза на около 32 хиляди души. Релефът е преобладаващо хълмистонинизен. Климатът е преходно-континентален с изявиени температурни контрасти. Почвите са чернозем-смолници, канелено-горски, ливадно-алувиални. Общината е бедна на полезни изкопаеми.

През територията на Община Първомай протичат реките Марица, Каялийка и Мечка и редица по малки рекички, които се вливат в тях. Има изградени два язовира от национално значение – “Брягово” и “Езерово”, и още тридесетина микроязовира, които гарантират необходимите количества вода за нуждите на селското стопанство и за развитието на воден и риболовен туризъм.

Ценен воден ресурс за термалните минерални извори в селата Драгойново и Бяла река.

Край село Винаца е едно от малкото естествени находища на блатно кокиче в страната. В землищата на Бяла река, Православен и Езерово са разположени защитени територии с фосилни находки от гръбначни животни, представители на хоботните бозайници.

Почвено-климатичните и хидроложки условия обуславят специализацията и развитието на производството на зеленчуци, технически култури, трайни насаждения и зърнени култури в общината.

През нейната територия преминават международния път Е 80, ж. п. линията от Европа през София, Пловдив и Истамбул за Мала и Южна Азия, шосето от Стара Загора и Чирпан за Асеновград и Смолян. По-голяма част от пътнитопоотока е от транзитен характер и това обуславя възникването на редица обслужващи обекти – ресторанти, мотели, бензиностанции и газстанции.

Като цяло географското разположение и природните дадености благоприятстват развитието на туризма в общината.

3. Потенциални туристически обекти

На територията на Община Първомай могат да се набележат интересни туристически обекти като:

а) исторически паметници: праисторически селища, тракийски могили, останки от антични и средновековни крепости и градища, стари църкви и др.

б) природни забележителности и стопански обекти, позволяващи развитие на туристически бизнес: естественото находище на блатно кокиче край Ваница, фосилните находки в землищата на селата Бяла река, Езерово и Православен, връх Драгойна, язовири и микроязовири.

Особен интерес представляват:

а) районът около селата Езерово-Драгойново-Буково. Край Езерово е открит прочутият Езеровски пръстен от V век пр. н. Е. и уникалният скелет на дейнотериум от пред около 10 милиона години! Районът около връх Драгойна е бил населяван от най-дълбока древност. Южно от Драгойново в местността Доброва някога е съществувало значително тракийско селище от IV-III в. пр. н. е. На самия връх Драгойна археолозите са отбелязали следи от яка крепостна стена, градена от ломен камък, останки от древна тракийска крепост, известна под името “Калевището”. Западно от него се намира долчинка, богата на карстови извори, които са накарали траките да предпочетат това място за свое селище. В долчинката е параклиса “Св. Павел”, а западно от върха – параклиса “Св. Петър”, а южно от него, в долчинката – най-старото църквище. В района на Драгойново и Буково са и едни от най-старите останки в района и страната - мегалитите (такива има и край Татарево) – долмени, скални гробници и култови ниши, винарни и скални храмове на слънцето. Буково е най-старото запазено име на селище в района, крепост и епископски център от Първата българска държава – около IX век. Може да се очаква, че ще бъдат открити местонахождението на епископската църква и селището-крепост Буково, проучвания за които води в момента известният археолог доц. д-р Иван Джамбол от ПУ “Паисий Хилендарски” – Пловдив. Определен интерес представлява и намиращия се северно от връх Драгойна хълм Големия Хасар със отчетливи следи от многократно споменаваната в историческите извори крепост Козлек от времето на Първата и Втората Български държави. Многобройни са и местата край Драгойна, свързани с живота и дейността на прочутия хайдутин Ангел войвода. Между Езерово и Драгойново е язовир “Езерово”, който предлага добри условия за риболовен туризъм.

б) Районът около селата Татарево – Дълбок извор – Поройна. Тук е маркирано струпване на праисторически селища – шест на брой, най-голямо от което е Драгиновата могила. Край Татарево, в местността “Константин и Елена” са намерени няколко много интересни археологически находки – бронзова тракийска ризница от VI в. пр. н. е., статуя на гладиатор – тракиец – Епиптас от I-II век, следи от трако-римска вила или селище. Тук се изгражда голям лозаро-винарски комплекс, край който може да се развие туристическа дейност – посещение на винарни и декустиране на местни вина. Край Дълбок извор е предвидено изграждането на ваканционно селище с развиването на риболовен туризъм.

в) Районът около село Добри дол. Югоизточно от селото е известното “Кале”, където животът е текъл интензивно от най-дълбока древност (“Кале”-то е праисторическо селище) до падането на България под турско робство. За съжаление не са правени археологически разкопки на този изключително интересен и обещаващ обект.

г) Районът край Първомай. В местността “Старите лозя”, южно от Първомай, на “Чолак баир”, се намира праисторическо селище, на терена на което са намирани и се намират непрекъснато находки, предимно керамика, на възраст 6 – 7 хиляди години. Оттук е и експонирания в Археологическия музей в Пловдив реставриран макет на праисторическа пещ.

д) Районът около Брягово – Искра. На Малкия Хасар, Калето и Големия Хасар край Искра известния ни археолог проф. д-р Петър Детев отбелязва следи от стари селища, вероятно от тракийско време и от Първата и Втората български държави. Тук, край Големия Хасар, доц. Джамбов е открил следи от църква към епископията н Буково. Между двете села е язовир “Брягово”, който предлага отлични възможности за развитие на база за водомоторен спорт, риболовен туризъм и ваканционно летуване със съответните атракциони. В Брягово се намира най-старата църква в общината и килийното училище към нея, както и масивна сграда на училище, която може да се развие като леглова база за туризъм. В Искра се изгражда голям лозаро-винарски комплекс, край

който може да се развие туристическа дейност – посещение на винарни и дегустиране на местни вина.

Определен интерес представляват и най-старите църковни храмове в общината – тези в Брягово, Първомай (църквата “Св. Димитър”), Драгойново и др., както и някои параклиси – например параклисът “Св. Петър” южно от Дебър, строен през 1801 г., гробницата-параклис “Хаджи Бадър (Хаджи Баба баща)” или “Бадърлъ” във Винаца с икона на Свети Петър и др.

4. Материална база

Поради слабо развития до момента туризъм в Община Първомай, наличната материална туристическа база е незначителна. В град Първомай има един хотелски комплекс – “България”, частен семеен хотел “Чар” и мотел-ресторант “Европа”, намиращ се край

международен път Е 80, южно от квартал Дебър. Туристическото дружество в Първомай – “Драгойна”, стопанисва съвместно с общината хижа “Сини връх” с капацитет през летния сезон от 125 легла, хижата е в Новаковския балкан.

5. Общо състояние

В Община Първомай има необходимите предпоставки и условия за развитие на почти всички видове туристическа дейност и бизнес, но той е почти неразвит като икономическа дейност и източник за доходи за населението на общината и приходи в общинския бюджет.

II. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

1. Обща политика

а) Провеждане на целенасочена и общо съгласувана политика на всички управленски нива в общината по отношение развитието на туризма като приоритет в икономическото развитие на общината.

б) Създаване на постоянно действащ механизъм за обмен на информация, обсъждане на идеи и планиране на общи инициативи и дейности за развитие на туризма в общината, включващ всички заинтересовани страни.

в) Насърчаване запазването на традиционните земеделски практики с цел разнообразяването на туристическите ресурси, по-специално развитието на лозарството и винарството и поощряването на развиването паралелно на туристическия бизнес, свързан с тях – посещения на винарни, дегустация на вина.

г) Активна политика към възпитанието на младите хора в общината с цел повишаването на екокултурата, окуражаването и подкрепата на всички мероприятия по опазването на околната среда, паметниците на културно-историческото наследство и фолклора.

д) Подкрепа на мероприятия в ежегодния културен календар на общината, представляващи туристически интерес – празника на града, празници на тракийската народна музика, “Майските културни тържества”, традиционните панаири, събори и други празници, поддръжката на награди, конкурси и прояви в общинската културна сфера извън рамките на общината.

е) Създаване на условия и възможности за приток на инвестиции за развитие на туристическата индустрия в общината.

2. Развитие на ловния и риболовния туризъм

а) Подкрепа на подновяването на Ловния комплекс в землището на с. Градина (от фирма “Биоагрокомплект” АД).

б) Търсене на възможности за приемане на собствеността на базата край язовир “Брягово” от “Воинтех” и включването ѝ в подходяща програма за реализиране на проект за ветроходен и водомоторен спорт, риболовен и развлекателен туризъм.

в) Подкрепа на изграждането на “Туристическо селище” край с. Дълбок извор (от фирма “СИГМУН” ООД).

3. Развитие на селския и еко туризъм

а) Разработване на програма за развитието на селския и екотуризма в Община Първомай.

б) Подкрепа и съдействие на дейността на сдружение “Еко Драгойна” за развитие на селския и екологичния туризъм.

в) Подкрепа и съдействие за използване на природните дадености на общината, най-вече на богатството на минерални и трапезни води;

г) Проучване на възможностите за използване на минералните и трапезни води, изграждането на заведения за рехабилитация, билколечение, център за отслабване, обекти за природосъобразен живот и отдих.

4. Създаване на туристическа карта на Община Първомай

а) Проучване и маркиране на всички потенциални туристически обекти на територията на общината.

б) Подкрепа на създаването, проучването, реставрацията и експонирането на нови и новоиздирени стари находки на археологически, куртурно-исторически, природни и битово-фолклорни обекти на територията на общината като:

- разработване и маркиране на туристически пътеки на територията на общината (“По стъпките на Ангел войвода”, “Църкви и параклиси в Първомайско”, “Археологически обекти в Първомайско” и др. п.);

- възстановяване на стари и изграждане на нови музейни сбирки и обекти с подобен статут, издирване и картотекиране на всички експонати на музеи в страната, намерени на територията на Община Първомай и осигуряването на дубликати (макети, копия) от тях за експониране на територията на общината (напр. скелетът на дейнотериума, Езеровския пръстен, статуята на гладиатора Епиптас, макета на праисторическата пещ и т. н.) за експониране в тях;

- изграждане на паметник на Ангел войвода в с. Драгойново и превръща-нето му в туристически обект;

- подкрепа на развитието на стари местни занаяти и дейности, особено в природопските села от общината – Езерово, Воден, Буково, Драгойново, Бягово и Искра, възраждането на етнофолклора и традициите, възстановяване на стари къщи в автентичния им вид от миналото с цел развитието в тези селища на селския и етнотуризма.

5. Изграждане на информационен център и център за маркетингова и рекламна дейност в областта на туризма в Община Първомай .

а) Събиране на актуална информация и създаване на общодостъпна база данни по развитието на туризма в Община Първомай

б) Създаване на рекламнo-информационен комплект материали за популяризирането на Община Първомай и обектите в нея, представляващи туристически интерес.

в) изграждане и поддържане на информационно-рекламна маркировка в общината относно туристическите услуги, които се предлагат в нея.

г) Съдействие за изграждане на туристическо (и транспортно) сдружение в Община Първомай.

6. Разработване на проекти в областта на туризма

а) Картотекиране на НПО на територията на Община Първомай и съдействие за тяхното сдружаване и работа по въпросите на развитието на туристическия бизнес в общината.

б) осигуряване на информационна и методологична помощ и съдействие за разработване на проекти и кандидатстване за помощ за тяхното осъществяване по предприєдинителните фондове на Европейската общност;

III. ФИНАНСИРАНЕ И ОЧАКВАН ЕФЕКТ

1. Финансиране

Финансирането на тази програма се осъществява чрез пракото участие на Община Първомай в проекти, привличане на външни и вътрешни инвеститори, приходи от туристически такси и др.

2 Очакван ефект

Успешната реализация на програмата ще има положителен ефект за съживяване на икономиката в общината. Ще се възродят свързаните с туризма отрасли като търговия, транспорт, услуги и други.

Програмата за развитието на туризма в Община Първомай е приета с Решение от 30 юли 2004 г. по Протокол № 11 на Общински съвет – Първомай.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ОБЩИНСКИ СЪВЕТ :